

TOHMAJÄRVEN KUNTA

ARVIOINTIKERTOMUS 2018

Tarkastuslautakunta 23.5.2019 § 43

Kunnanvaltuusto

Sisällys

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	3
2. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA	5
2.1. Tarkastuslautakunta	5
2.2. Tilintarkastus.....	6
2.3. Tarkastuslautakunnan toiminta	6
3. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	8
4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	9
4.1. Yleiset taloudelliset tavoitteet	9
4.2. Vaalit	10
4.3. Kunnanvaltuusto.....	11
4.4. Kunnanhallitus.....	11
4.4.1. Yleisjohto, konserni- ja kuntakehitys.....	11
4.4.2. Kehittämispalvelut	12
4.4.3. Maaseutupalvelut	16
4.5. Henkilöstöjaosto.....	17
4.6. Talouden ja hallinnon toimiala.....	18
4.6.1. Hallintopalvelut.....	19
4.6.2. Talouspalvelut.....	20
4.6.3 Lomituspalvelut	20
4.7. Sosiaali- ja terveystoimi	21
4.8. Sivistystoimiala	22
4.8.1. Sivistystoimen hallinto.....	22
4.8.2. Perusopetus	22
4.8.3. Lukiokoulutus	23
4.8.4. Kansalaisopisto	25
4.8.5. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	25
4.8.6. Liikunta- ja nuorisopalvelut	27
4.8.7. Varhaiskasvatus	28
4.9. Keski-Karjalan musiikkiopisto.....	31
4.10. Tekninen toimiala	33
4.10.1. Hallinto.....	33
4.10.2. Tekninen toimi	33
4.10.3. Vesihuoltolaitos.....	35
4.10.4. Ravitsemus ja siivouspalvelut	36

4.10.5.	Tila- ja vuokrauspalvelut.....	37
4.11.	Yhteenveto toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.....	38
4.12.	Investoinnit	38
4.13.	Kuntakonsernille asetetut tavoitteet.....	39
5.	HENKILÖSTÖ	39
6.	TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI.....	40
7.	LOPUKSI	40

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Tarkastuslautakunta antaa vaalikauden toisen arviointikertomuksensa. Nykyisen lautakunnan jäsenmäärään 5 ollaan tyytyväisiä, mikä on todettu jouhevaksi asioiden toimivuuden kannalta. Tarkastuslautakunnan tilintarkastaja Taina Törrösen avulla asioihin on pystytty panostamaan entistä tarkemmin.

Lautakunnan jäseniä on osallistunut tarkastuslautakunnille järjestettäviin koulutustilaisuuksiin. Vaalikautta 2017 - 2020 varten tarkastuslautakunnalla on oma arviointisuunnitelma ja sitä tarkistetaan vuosittain ja jopa neljännesvuosittain.

Vuoden 2018 arviointikertomusta laatiessamme olemme kuulleet johtavia viranhaltijoita ja muita asiantuntijoita (mm. Terveystalo Oyj:n ulkoistuspalvelujen johtaja Mira Ilmoniemeä). Tavoitteena on ollut avata tarkastuslautakunnan toimintatapaa valtuutetuille, lautakunnille ja eri toimijoille (mm. tilinpäätös ja toimintakertomus). Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunnan on esitettävä, onko kunnanvaltuuston asettamat tavoitteet saavutettu; mielestäni pääosin on saavutettu.

Tohmajärven kunnan tilinpäätös 2018 oli ensimmäinen alijäämäinen tilivuosi viiteen vuoteen. Verotulojen ja valtionosuuksien vähenemiset olivat yhteensä jopa 1,3 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen nähden. Toimintakatteen kasvu 1,4 %:lla oli kuitenkin maltillinen. Tässä paljastuu tosiasia, että yhteistä ajattelutapaa kunnanvaltuustossa, lautakunnissa ja viranhaltijoiden kanssa tulisi tiivistää.

Yksi asia, mikä edelleen huolestuttaa, on pitkäaikaistyöttömien määrä Tohmajärvellä, vaikka työttömyyden hoitoon on panostettu kunnassa kiitettävällä tavalla. Työllisyyskoordinaattori Sari Vesanen on hoitanut tehtävänsä esimerkillisesti, tehnyt mitä tehtävissä on. Tehdystä toimista huolimatta työmarkkinatuen kuntaosuus kasvoi edellisestä vuodesta.

Siun soten toinen vuosi onnistui taloudellisesti heikosti. Siun sote toi Tohmajärven konsernitilinpäätökseen alijäämää yli 400.000 euroa. Siun soten ja Attendo Oyj:n välinen sopimus on kuitenkin taannut sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten ennakoitavuuden. Muutoksia on kuitenkin tulossa tässäkin, kun Terveystalo Oyj on ostanut vuonna 2018 Attendon terveyspalvelut. Kuinka jatko menee, kun Attendo myi terveyspalvelut Terveystalolle? Ulkoistussopimus on päättymässä vuoden 2019 lopussa.

Lisäksi toisin esille, onko johtavien viranhaltijoiden ajankäyttö suunniteltu oikein, kun he toimivat vaaleissa äänestysvirkailijoina. Jatkossa voisi miettiä muita mahdollisia keinoja äänestyksen toteuttamiseksi. Tarkastuslautakunnan mielestä muutoksen aika olisi jo seuraavissa vaaleissa.

Erityinen kiitos kuuluu Puhdas Tohmajärvi -hankkeelle. Hanke onnistui 100-%:isesti. Budjetissa pysyttiin kaikilta osin. Mielestäni Yrjö Tolvaselle tulisi myöntää arvonimi ympäristöteosta. Tällä hetkellä on Kirkkonien uimaranta-työt ajankohtaan nähden hallinnassa.

Olen huolestunut kuntien tehtävistä tulevaisuudessa, hallinto ja talous ovat Suomen historian suurimpien muutosten edessä. Valtakunnallinen sote- ja maakuntauudistus kaatui loppumetreillä. Paljon riippuu siitä, millaiset päättäjät tulevat Arkadianmäelle. Suomi on suurten mullistusten kourissa. Olen huolestunut ammatillisen koulutuksen tilasta, koulutus on vähentynyt edelleen. Ammatillinen koulutus on rahoituksen osalta paineen alla. Seuraavien arviointikertomusten laadinta on paljon haastavampaa ja vaatii jatkossa monipuolista osaamista, asiantuntemusta, valmistelua ja tasokasta raportointia. Viimeistä kolmea arviointikertomusta tehdessä arviointi on jo ollut haastavaa.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota saatavien perintään jo vuosien ajan. Kaikilta osin perinnän ulkoistukseen ei ole tuottanut toivottuja tuloksia. Vaikeudet perinnässä ovat edelleen jatkuneet vuonna 2018, tiedot eivät kulje eteenpäin toivotulla tavalla.

Arviointivuoden aikana nousi esille, että tiedonkulussa on kunnassa ongelmia. Työyksiköistä ei mene tieto riittävän ajoissa asiaa hoitavalle viranhaltijalle. Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana tiedonkulun puutteita. Jatkossa tiedonkuluun on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Tarkastuslautakunta ei ole siten esittämässä vastuuvapauden myöntämistä saatavien perintään liittyen kunnanhallitukselle, kunnanjohtajalle, talous- ja hallintojohtajalle ja kehittämisspäälikölle (virassa oleva viranhaltija 1.1. – 31.12.2018) vuodelta 2018. Asiasta päättää kunnanvaltuusto.

Edelleenkin kunnan tulee huomioida paikallisten yrittäjien kohtelussa tasapuolisuus, mm. toimitilojen vuokraus- ja määräysperiaatteet tulee olla kaikille samat. Vuoden 2019 aikana siirrytään siihen, että toimitilat vuokraa Tohmajärven Yrityspalvelut Oy.

Kunnanvaltuuston vuonna 2014 hyväksymässä Tavoiteohjelma Tohmajärvi 2020 todetaan Koulutus-kohdassa muun muassa, että ”Valmistellaan Kemien koulun korjaus- ja jatkokäyttösuunnitelma.”. Vuoden 2018 aikana vanha koulu purettiin ja sen tilalle on suoritettu jo alkuvalmistelut uuden koulun rakentamiseksi. Koulussa on tilat Kemien koulun, Värtsilän koulun, Tietäväisen koulun ja lukion oppilaspohjalle. Lisäksi rakennukseen sisällytetään tilat kunnankirjastolle.

Haluan kiittää erityisesti tarkastuslautakunnan jäseniä, tilintarkastaja Taina Törröstä sekä keskushallinnon sihteerinä Pirjo Miettistä ja kirjanpitäjä Arja Saukkosta hyvästä yhteistyöstä vuonna 2018. Tarkastuslautakunta on tyytyväinen tiedonsaantiin edellä mainituilta henkilöiltä riittävän ajoissa. Tilintarkastajan toimiminen lautakunnan sihteerinä on ollut hyvä ratkaisu. Kiitän myös lautakuntia ja henkilöstöä taustatiedoista arviointikertomuksen pohjaksi.

Tohmajärvellä 23. päivänä toukokuuta 2019

Teuvo Karjalainen
puheenjohtaja

2. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA

2.1. Tarkastuslautakunta

Tohmajärven kunnanvaltuusto on kuntalain mukaisesti asettanut tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on Kuntalain §:n 121 mukaan:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toimintaa järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- 5) valvoa pykälässä 84 säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan tulee myös laatia arviointisuunnitelma ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomus, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Tarkastuslautakuntaan kuuluu viisi jäsentä, joista puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on oltava valtuutettuja. Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninä ovat toimineet:

Varsinaiset jäsenet

Teuvo Karjalainen, pj
Pauli Hakkarainen, vpj.
Niilo Pitkänen
Ritva Simonen
Eila Sivonen

Varajäsenet

Kerttu Hartikainen
Pekka Tolvanen
Eila Kauppinen
Juhani Juvonen
Arto Salminen

Lautakunnan sihteerinä on toiminut JHT- ja HT-tilintarkastaja Taina Törrönen.

Jäsen Ritva Simonen ovat esteellinen ympäristölautakunnan osalta (ympäristölautakunnan varajäsen). Ritva Simonen ei ole osallistunut ympäristölautakunnan kokouksiin arviointikertomuksen hyväksymiseen mennessä. Esteellisyys on huomioitu arviointikertomuksen laadinnan yhteydessä.

2.2. Tilintarkastus

Tohmajärven kunnan tilintarkastajaksi on kunnanvaltuusto valinnut 14.5.2018 § 23 tilikausille 2018 – 2021 tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy:n, jonka vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut vuonna 2018 JHT- ja HT-tilintarkastaja Taina Törrönen. Avustavana tarkastajana on toiminut tarkastaja Joni Mäkitalo.

Vastuunalainen tilintarkastaja on osallistunut lautakunnan kokouksiin sekä tehtyihin katselmuksiin. JHT- ja HT-tilintarkastaja Taina Törrönen on tarkastuslautakunnan toimeksiannosta osallistunut arviointikertomuksen valmisteluun.

2.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2018 aikana 10 kertaa. Tarkastuslautakunta on vahvistanut toimintaansa varten arviointisuunnitelman vuodelle 2017 – 2020 kokouksessaan 28.9.2017. Vuoden 2018 työohjelma ja arviointisuunnitelman päivitys on vahvistettu 29.8.2018.

Arvioinnin perusteena ovat olleet kunnanvaltuuston talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä kunnanhallituksen 25.03.2018 § 69 ja 15.4.2019 § 99 hyväksymä vuoden 2018 tilinpäätös.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat aktiivisesti osallistuneet tarkastuslautakunnille tarkoitettuihin koulutuksiin syksyllä 2018.

Arviointivuotta 2018 koskien lautakunta on kuullut:

Kunnanvaltuuston puheenjohtaja Vuokko Väistöä 29.8.2018
 Kunnanhallituksen puheenjohtaja Mikko Löppöstä 29.8.2018
 Kunnanjohtaja Olli Riikosta 23.1.2019, 13.2.2019 ja 2.4.2019
 Talous- ja hallintojohtaja Vesa Karhapäättä 13.10.2018, 28.11.2018, 23.1.2019, 2.4.2019 ja 2.5.2019
 Sivistyslautakunnan puheenjohtaja Hannu Hämäläistä 21.12.2018
 Sivistysjohtaja Matias Valoahoa 3.10.2018, 21.12.2018 ja 2.4.2019
 Ympäristölautakunnan puheenjohtaja Martti Haarasta 21.12.2018
 Tekninen johtaja Jorma Bergiä 29.8.2018, 28.11.2018, 21.12.2018 ja 2.4.2019
 Kiinteistöpäällikkö Mika Ilvosta 3.10.2018
 Terveystalo Oyj:n Kuntaturvan johtaja Mira Ilmoniemeä 13.2.2019
 Terveystalo Oyj:n ulkoistusten johtaja Kirsi Pitkälää 13.2.2019
 Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö Sari Kekälettä 23.1.2019
 Musiikkiopiston rehtori Susanna Ertolahti-Mertasta 2.4.2019
 Kehittämispäällikkö Anniina Kontiokorpea 2.4.2019
 Terveystalo Oyj:n kotihoidon ja palveluasumisen esimies Maija-Riitta Kivilinna 2.5.2019
 Terveystalo Oyj:n sairaanhoitaja Satu Parviainen 2.5.2019
 Dementiahoitokoti Aatos Oy:n toimitusjohtaja Kirsi Laakkonen 17.5.2019

Tutustumiskäynnit on tehty Tikkalan päiväkotinvestointiin 3.10.2018, Terveystalo Oyj:n Marjattakotiin, Erkkilään ja Emmalaan 2.5.2019 sekä Dementiahoitokoti Aatokseen 17.5.2019.

Arviointitehtävän lisäksi tarkastuslautakunta on perehtynyt tilintarkastusraportteihin ja tilintarkastuskertomukseen.

Kuva: Tarkastuslautakunta tutustumiskäynnillä Dementiahoivakoti Aatokseen.
Kuvaaja: Markku Laakkonen

3. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Kunnanvaltuusto käsitteli vuoden 2017 arviointikertomuksen 18.6.2018 § 30. Kunnanhallitus ei kuitenkaan ole käsitellyt arviointikertomusta vuonna 2018 lainkaan, vaan sitä on käsitelty vasta 6.5.2019. Päätöksen mukaan arviointikertomus otetaan huomioon toiminnassa. Kunnanhallitus velvoitti hallintokunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja ottamaan sen huomioon toiminnassaan. Keski-Karjalan musiikkiopiston johtokunta käsitteli arviointikertomuksen 11.10.2018 § 54 ilmoitusasiana ja merkitsi sen tiedokseen. ***Ympäristölautakunta ei ole käsitellyt arviointikertomusta kokouksissaan. Myöskään sivistyslautakunta ei ole käsitellyt arviointikertomusta kokouksissaan omana asiana. Saadun tiedon mukaan keskustelua on asiasta käyty, mutta omaa pykälää asiasta ei ole ollut vielä ennen toukokuuta 2019. Huomattavaa on, että kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallituksen on annettava valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheutta. Jatkossa tämä tulisi tehdä saman vuoden aikana, kun arviointikertomus on annettu.***

Tarkastuslautakunta kiinnitti aiemmin huomiota saatavien perinnän tehostamiseen. Sittemmin on tehty sopimus perintätoimiston kanssa saatavien perinnän parantamiseksi. Tarkastuslautakunta huomautti, että elinkeinotoimen osalta perintää ei ole toteutettu päätösten mukaisesti. Tarkastuslautakunta pyysi lisäselvitykset asiasta ja käsitteli asiaa esityksessään (23.5.2017 § 47) kunnanvaltuustolle tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä tilikaudelta 1.1. – 31.12.2016. Vuoden 2017 keväällä perintä on ulkoistettu perintätoimistolle. Ulkoinen perintä ei kuitenkaan ole tuottanut toivottuja tuloksia. Tarkastuslautakunta on pyytänyt lisäselvityksiä asiasta 19.4.2018 kokouksessaan. Selvitystä on käsitelty tarkastuslautakunnan kokouksessa 9.5.2018. Lisäksi asiaan on saatu lisäselvitystä tarkastuslautakunnan kokouksessa 28.5.2018.

Lautakunta arvioi, etteivät kunnan toimenpiteet ole olleet vieläkään riittäviä. Lautakunta edellyttää, että saatavien perintää varten tulisi laatia ja hyväksyä selkeät toimintaohjeet. Tarkastuslautakunta suosittaa, että kunnanhallitus vaatisi johtavia viranhaltijoita seuraamaan toimialojensa saatavia kuukausittain, ettei suuria vuokra- tai muita maksurästejä pääsisi syntyään. Nykyisiä ohjeistuksia ei ole noudatettu. Saatavia olisi tullut seurata kolmen kuukauden välein. 30.4.2018 tilannetta on kunnanhallitus käsitellyt 7.5.2018. Kunnanhallituksessa ei ole käsitelty saatavien seurantaan tämän jälkeen vuonna 2018. Saatavien seuranta 31.12.2018 tilanteesta kunnanhallituksessa on käsitelty vasta 4.3.2019. Esille on tullut, että myöskään vuokrasopimuksissa olevia vuokravakuuksia ei ole kaikilta osin vaadittu ja saatu.

Tarkastuslautakunta toivoi vuoden 2017 arviointikertomuksessa, että vanhusneuvoston pöytäkirjat julkaistaisiin kunnan kotisivuilla. Tarkastuslautakunta kiittää, että kokousten pöytäkirjat on julkaistu vuodesta 2018 alkaen kunnan kotisivuilla.

Tarkastuslautakunta toivoi vuoden 2017 arviointikertomuksessa, että vammaisneuvoston pöytäkirjat olisivat nähtävillä Tohmajärven kunnan sivuilla sekä tilinpäätöksessä kerrotaisiin neuvoston toiminnasta. Lisäksi mainittiin, että kunnanhallitus ei ollut vielä kukaan valinnut kolmatta Tohmajärven kunnan jäsentä vammaisneuvostoon. *Kunnanhallitus valitsi kolmannen jäsenen, Tero Lepolan, 12.11.2018 kokouksessaan. Tarkastuslautakunta kiittää, että kolmas jäsen saatiin viimein valittua. **Vammaisneuvoston pöytäkirjoja ei tosin edelleenkään ole Tohmajärven kunnan kotisivuilla eikä tilinpäätöksessä ole kerrottu neuvoston toiminnasta.***

4. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kunnanhallituksen hyväksymässä tilinpäätöksessä 2018 on kerrottu valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että se on saanut riittävästi tietoa arvioinnin pohjaksi erilaisista katsauksista sekä talouden ja hallinnon osavuosisiraporteista.

Tavoitteiden toteutumista on arviointikertomuksessa havainnollistettu eri värein:

	Tavoite on toteutunut.
	Tavoite on osittain toteutunut.
	Tavoite ei ole toteutunut.
	Tavoitetta ei voida arvioida.

4.1. Yleiset taloudelliset tavoitteet

Kunnanvaltuuston hyväksymän alkuperäisen v. 2018 talousarvion mukaan tilikauden ylijäämä oli 700 euroa. Toteutunut alijäämä oli 467.575,54 euroa. Edellisenä vuonna kunnan ylijäämä oli 119.709,09 euroa. Vuosikate jäi 446.827,12 euroon, kun se edellisenä vuonna oli jopa 2.210.428,05 euroa. Suurimmat selittävät tekijä huonoon tulokseen olivat verotulojen lähes 690.000 euron vähennys (- 5 %) ja valtionosuuksien lähes 660.000 euron vähennys (- 3,8 %) edellisestä vuodesta.

Kunnan kumulatiivinen ylijäämä on vuoden 2018 lopussa n. 2,42 milj. euroa, joka on 542 euroa/asukas. Omavaraisuusaste oli 60,1 % kun se edellisellä vuonna oli 64,3 %.

Talousarvion mukaiset toimintamenot olivat 38.830.900 euroa ja toteutuneet menot 39.221.579 euroa. Talousarvion mukaan toimintakate oli 29.486.500 euroa ja toteutunut toimintakate oli 29.637.344 euroa. Toimintakatteen toteuma oli 150.844 euroa talousarviota parempi.

Kunnan tuloveroprosentin kehitys on ollut seuraava:

2011	21,50
2012	21,50
2013	21,75
2014	21,75
2015	21,75
2016	21,75
2017	21,75
2018	21,75
2019	21,75

Valtakunnallisesti veroprosentin keskiarvo vuonna 2018 oli 19,86 ja Pohjois-Karjalan keskiarvo 20,78. Koko maan korkein tuloveroprosentti oli kuluneena vuonna 22,50 ja alhaisin 16,50 (Manner-Suomen kunnista).

Yleinen kiinteistöveroprosentti oli 1,10, vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti 0,55 ja vapaa-ajan asunnon kiinteistöveroprosentti 1,15.

4.2. Vaalit

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	To-teutu-minen
Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen hoitaminen vaalilainsäädännön ja oikeusministeriön ohjeiden mukaisesti.	Presidentinvaalit hoidettiin oikeusministeriön ohjeiden ja vaalilain mukaisesti. Presidentin valintaan ei tarvittu kuin yksi vaalikierros. Ennakoäänestyspaikkoina olivat kirjastoauto, K-market Tiilikainen ja S-market. Ennakoäänestys kauppa-liikkeissä ja kirjastoautossa sai paljon kiitosta.	Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että ennakoäänestyspaikat toteutettiin kauppa-liikkeissä ja kirjastoautossa. Lisäksi tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, onko oikein johtavien viranhaltijoiden työ-ajan käyttö vaalitoimitsijana.	
Toimintakate -20 330 €	-9 098 €		

4.3. Kunnanvaltuusto

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Päätetään uudesta kuntastrategiasta helmikuun loppuun mennessä.	Valtuusto hyväksyi uuden kuntastrategian ja toimenpideohjelman nimellä "Tolokku ja toimelias Tohmajärvi" kokouksessaan 26.2. Strategiaa pohjustettiin kuntalaisille järjestetyssä tilaisuudessa ja valtuuston seminaareissa.		
Perehdytään maakunta- ja sote-uudistukseen.	Valtakunnallisen maakunta- ja sote-uudistuksen hidas eteneminen ei antanut aihetta syventyä aihepiiriin. Sote-palvelut olivat kuitenkin valtuustotyöskentelyssä esillä ja mm. Siun soten johtoa kuultiin ja tentattiin vuoden aikana.		
Tehdään kunnan elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä parantavia päätöksiä.	Kunnanvaltuusto päätti mm. tonttimarkkinointikampanjasta sekä kuntosalin ja ryhmäliikuntatilan rakentamishankkeesta.		
Toimintakate -50 760 €	-51 320 €	Tavoitteesta jäätin ainoastaan 560 euroa.	

4.4. Kunnanhallitus

4.4.1. Yleisjohto, konserni- ja kuntakehitys

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Toimintakate -1 432 090 €	-1 536 486 €	Ylitystä 104 396 euroa (7,3 %) voidaan pitää merkittävänä.	

Yleisjohto

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Valmistellaan kuntastrategia helmikuun loppuun mennessä valtuuston päätettäväksi.	Kunnanhallitus teki valtuustolle esityksen kuntastrategiaksi kokouksessaan 19.2.		

Edistetään elinvoimaa ja työllisyyttä rahoittamalla osallistamalla aktiivisesti Ketin omistajaohjaukseen ja turvaamalla työllisyyden elinkeinotoiminnan resurssit.	Kunnanhallituksen puheenjohtaja ja kunnanjohtaja edustivat kuntaa Ket Oy:n hallituksessa.		
Parannetaan kunnan vetovoimaa hankkimalla uutta tonttimaata parhailta alueilta. Arvioidaan tonttien ja vesi ja viemäri liittymien hinnoitteluperusteet ja tarvittaessa tarkistetaan niitä.	Tonttimaan hankinnassa ei vuoden aikana edetty. Vesimaksualennusta suurille vedenkuluttajille edistettiin valmistelemalla vastaus aiheesta tehtyyn aloitteeseen valtuustolle.	Vesimaksualennukseen liittyvä kunnanvaltuuston päätös on käsittelyssä Itä-Suomen hallinto-oikeudessa ja päätös on täytäntöönpanokielossa.	
Syvennyttään kuntataloutteen ja valmistellaan tuottavuutta ja tehokkuutta edistäviä toimia palvelutuotannossa.	Kunnan talous oli vuoden aikana keskusteluiden ytimessä, kun tiedossa oli heikentyvä tulopohja ja edessä olevat suuret investoinnit, erityisesti kouluhanke. Verotuloennusteiden heilahtelu hämmensi ja vaikeutti budjettivuoden ennakkointia.	Tällä hetkellä ulkoiset tapahtumat vaikuttavat liian paljon kunnan talouden toteutukseen. Tarkastuslautakunta huomioi, että henkilöstön tehtävänkuvaukset tulisi saada ajan tasalle tuottavuuden ja tehokkuuden edistämiseksi.	
Pyritään yksityistämään kunnan pienet asuntoyhtiöt tarjoamalla niissä asuville tai muille ostajille mahdollisuudet lunastaa asuntoja omistukseensa. Kokonaisia asuintaloja ei myydä sijoittajille.	Asuntokannan osalta päädyttiin ensin jatkamaan asuntostrategian täydentämistä OPKK:n kanssa yhteistyössä siten, että saataisiin ensin selvä näkemys asuntokannasta, joka säilytetään aktiivisessa käytössä ja mistä mahdollisesti luovutaan.		

4.4.2. Kehittämispalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	To-teutu-minen
Kunnan nettisivujen uudistaminen. Otetaan käyttöön uusi julkaisujärjestelmä.	Otetaan käyttöön uusi julkaisujärjestelmä. Uudet nettisivut julkaistiin 20.12.	Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan uusi julkaisujärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2018.	

Yhteistyön tiivistäminen. Lisätään yhteistyötä kylien eri toimijoiden sekä kunnan muiden toimialojen kanssa. Jatketaan Kuntakuva kuntoon -kampanjaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.	Asiasta on palaveerattu, mutta kumppanuussopimukset jäivät tekemättä. Tehty siistimistöimenpiteitä eri puolilla kuntaa nuorten liikkuvan työpajan sekä muutamien muiden toimijoiden toimesta.		
Hankerahoituksen hyödyntäminen. Tehdään kunnan oma kehittämis- ja investointihanke Leader-rahautuksella. Parannetaan Nymänin alueen edellytyksiä tapahtumien pitopaikkana.	Tehty yhteistyötä Tohmajärvi-Seuran kanssa, joka haki ja sai Jetinalta teemahankerahoitusta Nymänin alueen sähköistämiseen. Lisäksi 10 muuta tohmajärveläistä yhdistystä sai hakemansa teemahankerahoituksen. Myönnettyjen avustusten yhteismäärä on n. 62.000 €. Nymänin pihavalaistus toteutui joulukuussa, sisätilojen sähköistys siirtyi vuoden vaihteen yli.		
Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen, kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilupaiikkojen lisääminen yhdessä yhteistyötahojen kanssa Työllisyysohjelman linjausten mukaisesti. Painopisteenä nuoret, joilla ei ole työtä tai koulutusta. Panostetaan työkyvyttömyyseläkeselvittelyihin. Selvitetään K-K yhteisen työllisyyshankkeen jatkumahdollisuudet. Turvataan suurimpien yhdistystyöllistämisen toiminnan jatkuminen.	Kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilupaiikkojen määrä on lisääntynyt edellisvuodesta. Työmarkkinatukimaksu nousi edellisvuodesta 53.700 € eli oli ka 18.100 €/kk, koska ansiopäivärahan kesto on lyhentynyt 500 päivästä 300 päivään ja paikkakunnalle on muutanut runsaasti pitkäaikaistyöttömiä. Lisäksi uuden tietosuojasetuksen takia Siun Soten sosiaaliohjaajat eivät enää käy läpi työmarkkinatukilistaa kunnan työllisyyskoordinaattorin kanssa, jolloin listalta ei siirry kuntouttavaan työtoimintaan henkilöitä entiseen tahtiin. Useita henkilöitä on ohjattu monialaryhmään eläke- tms. selvittelyjä varten. Työllistyvä Keski-Karjala -hankkeelle saatiin jatkoaikaa toukokuun 2019 loppuun ja sen rinnakkaishankkeen kautta lisäpalkkatukea yhdistystyöllistämiseen 270.000 €. Lokakuusta alkaen hankkeessa on palkattuna ollut vain projektipäällikkö.	Työkenttää riittää vielä tuleville vuosille. Työvoimapalvelut ovat menneet Joensuuun ja verkkoon, joka vaikeuttaa tavoitteen toteuttamista.	

Kunnan aktiivinen markkinointi asuin- ja yritysapaikkana. Jatketaan kunnan imagon kohottamisen markkinointikampanjaa. Khall 11.12.2017: Tehdään yhteistyötä paikallistoimijoiden, Itä-Suomen yliopiston ja Karelia amk:n kanssa. Perustetaan erillinen tiimi asian eteenpäin viemiseksi.	Vuoden 2018 aikana kuntamarkkinointia on tehty monipuolisesti ja suunniteltua enemmän. Ketin ja K-K:n kuntien yhteisen Ei paskempi paikka -some-markkinointikampanjan 12 eri videosta kolme katsotuinta on Seppo Rätty -videoita. On tehty Tikkalan päiväkotia mainostava taulu sekä uusittu Harjulan/Omenatarhan ja Tikkalan tonttitaulut ja teetätetty 2 lisätaulua. Tikkalan ja Harjulan alueista teetätettiin myös tonttivideot. Vuoden lopussa valmistui kunnanuusi graafinen ilme, julkaistiin uudet nettisivut ja pystytettiin uusi kunnan mainostaulu Vt kuuden varrelle Reijolaan.		
Rajan mahdollisuuksien hyödyntäminen. Jatketaan alueen markkinointia tiiviissä yhteistyössä Ketin uuden Niirala-hankkeen kanssa.	Tammikuussa aloittanut Ketin hallinnoima Karelia Hub -hanke on jatkanut alueen markkinointia. Niirala on esitelty ja markkinoitu mm. Rajaliikenne- ja Logistiikan kehittäminen yritysryhmien menestystekijänä -seminaareissa sekä Tampereen alihankintamessuilla. Niiralan rautatieyhteyksiä, toimitiloja ja toimijoita on markkinoitu Suomen lisäksi Venäjällä Cherepovetsin, Pietarin ja Petroskoin venti- ja tuontiyrityksille. Oltu mukana edistämässä Niirala Railgate -konseptia, joka tulevaisuudessa voi olla pohjoisen tavaravirtojen kuljetuskäytävä Venäjän ja Aasian markkinoille. Yhteistyötä Sortavalan kanssa on jatkettu: Rajafoorumi Sortavalassa, Sortavalan matkustajasatamaprojektin asiantuntijan lausunto rakennuspaikasta sekä Joulukuun alkuun rajalta tapahtuman järjestelyt. Käyty erilaisten ryhmien kanssa tutustumassa Sortavalan matkailun kehittämiseen ja matkailukohteisiin. Cafe Niiralan kesäkuussa aloittaneen ja syksyllä lopettaneen yrittäjän tilalle ja kiinteistön saamiseksi laajempaan käyttöön on käynnistetty Leader-tuella KareliaKahvila -Tuottajien talo -hanke.	Niiralan kehittämiseksi tehdyt toimet vuosien varrella eivät ole tuottaneet toivottuja tuloksia.	

Kunnan ulkoisen opiskelu- ja työmatkaliikenteen turvaaminen. Jatketaan henkilökuljetusten yhteistyösopimusta Ely-keskuksen kanssa.	Hyväksyttiin Yhteistyösopimukseen joukkoliikenteen kustannusten jakamisesta liittyvä rahoitusuunnitelma ajokaudelle 2018-2019.		
Matkailun edistäminen. Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä Ketin ja muiden K-K kuntien kanssa matkailun kehittämishanke tavoitteena uuden toimintamallin luominen Karelia Expertin toimintatavan muuttuessa. Tehdään Keski-Karjalan matkailuesite.	Keväällä alkaneeseen, Ketin hallinnoimaan Matkailuliidejä Keski-Karjalaan -hankkeeseen on liittynyt useita tohmajärveläisiä yrityksiä ja yhdistyksiä. Suomen- ja vieraskielinen Keski-Karjalan matkailuesite Kirkas on painettu. Oltu mukana Oma mökki-messuilla Keski-Karjalan osastolla. Uusittu Tikkalan levähdysalueen ja Niiralan kauppakeskuksen pihan kuntamainostaulut sekä pystytetty Yhteistyössä Elämään heränneet runoilijat ry:n kanssa keskuspuistoon Maiju Lassilan kulttuurireittitaulu. Mainostettu kuntaa mm. Kägi-lehden vapaa-ajanasunnon omistaville menneessä liitteessä sekä ViaKarelian uudessa karttajulkaisussa.		
Yritysten digiosaamisen vahvistaminen. Järjestetään aihepiiriin liittyen yhteisiä tilaisuuksia Ketin Digiosaaminen-hankkeen ja yrittäjäjärjestön kanssa.	Keti järjestänyt useita koulutuksia ja tilaisuuksia. Kasvua digiosaamisella -hankkeen tilaisuuksiin osallistujia on ollut n. 10 yrityksestä.		

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että alle 18-vuotiaiden kesätyöllistämiseen panostettaisiin ja sen toteutumisesta kerrotaisiin tilinpäätöksessä.

Vuoden 2016 alusta kunnan työmarkkinatuen kuntamaksuosuus irrotettiin Attendo-sopimuksesta ja siirrettiin se kehittämispalveluihin. Talousarvio 2018 (180.000 euroa) ylittyi 37.569 eurolla. Myös työmarkkinatukea saaneiden määrä on lisääntynyt.

Kunnan osuus työmarkkinatuesta, euroa

vuosi	vuosi	vuosi	vuosi	vuosi
2014	2015	2016	2017	2018
282.022	324.177	199.882	163.870	217.569

4.4.3. Maaseutupalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakun- nan lisähuomiot	To- teutu- minen
Sähköisen asioinnin edistäminen tukihallinnossa. Tavoite 93 % hakemuksista sähköisesti Tohmajärvellä.	Sähköisten hakemusten osuus Tohmajärvellä oli 94,0 %, tavoite saavutettiin.		
Maaseudun elinvoimaisena säilyttäminen säilyttämällä viljelyssä oleva peltoala. Tavoite 8 970 ha	Tohmajärven peltopinta-ala 9.003 ha, tavoite saavutettiin.		

Maatilojen lukumäärä oli vuoden 2018 lopussa 150, edellisenä vuonna 153. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 3 maatilaa. Tarkastuslautakunta pitää tämän suuntaista kehitystä huolestuttavana.

4.5. Henkilöstöjaosto

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakun- nan lisähuomiot	To- teutu- minen
Palkkausjärjestelmän toiminnan vakiinnuttaminen ja jatkokehitys painottuen työsuorituksen arviointiin.	Vuoden mittavin työ henkilöstöpalveluissa on ollut palkkausjärjestelmään liittyvien tehtävän vaativuuden arviointijärjestelmien eli TVA-järjestelmien rakentaminen niille toimialoille, joilla ne vielä eivät ole käytössä. Tätä työtä on tehty TVA-työryhmissä yhdessä esimiesten ja henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa, henkilöstöä kuullen ja osallistaen. TVA-työryhmiä on ollut viisi: Varhaiskasvatus, hallinto, ruoka- ja siivous, tekniset sekä kulttuuri- ja vapaa-aika. Näillä on ollut yksi koulutuspäivä, aloituskokous ja yhteensä 20 työkokousta + 5 alatyöryhmien kokousta. Työryhmät ovat työstäneet kunkin toimialan tehtäville vaativuusasteet, päivittäneet tehtäväkuvauksia sekä käsitelleet tehtävien sijoittumista TVA-portaikoille. Lopputuloksena on valmistumassa TVA-järjestelmät näiden työryhmien toimialoille. Ajatuksena on ottaa uudet TVA-järjestelmät käyttöön 1.1.2019 alkaen ja kohdentaa paikallisesti neuvoteltava palkkorotuserä siihen.		

Esimiestyön työkalupakin päivittäminen (ohjeistukset, linjaukset)	L-Verkkoasemalle on perustettu esimiesten käyttöön oma kansio "Esimiehet", jonne on koottu monenlaista esimiestyössä tarvittavaa materiaalia työkalupakiksi. Sieltä löytyy esimerkiksi esimieskoulutusten aineistoja, materiaaleja kehityskeskusteluihin, rekrytointeihin ja kesätyöntekijöihin liittyen. Sinne on koottu myös rangaistuksiin liittyvää ohjeistusta sekä laadittu esimiehen muistilista uuden työntekijän aloittaessa hoidettavista asioista. Esimieskansiossa voidaan myös tehdä yhteisesti työstettäviä dokumentteja, kuten henkilöstö- ja koulutus-suunnitelmaa, johon jokainen kirjoittaa omat osuutensa.		
Koko henkilöstöä koskevan henkilöstökyselyn toteuttaminen	Työhyvinvointikysely suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Kevan kanssa. Keva toteutti koko henkilöstölle suunnatun kyselyn 29.10.-9.11.2018. Siihen vastasi 156 työntekijää, mikä tarkoittaa vastausprosenttia 59. Tulosraportit valmistuivat viikolla 48 ja tuloksista saatiin myös vertailutietoa muihin kuntiin. Tulosten käsittely toimialoilla henkilöstön kanssa käynnistyi joulukuussa ja jatkuu alkuvuonna 2019.		

4.6. Talouden ja hallinnon toimiala

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Toimintakate -409 550 €	-361 667 €		

4.6.1. Hallintopalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakun- nan lisähuomiot	To- teutu- minen
EU:n tietosuojalaki on tullut voimaan vuonna 2016 ja se velvoittaa kuntia toukokuuhun 2018 mennessä organisoimaan tietosuoja- ja tietoturvakäytänteet lain mukaisiksi ja ottamaan ne osaksi normaalitoimintaansa. Tohmajärven kunta osallistuu yhdessä muiden Pohjois-Karjalan kuntien kanssa PTTK:n vetämään tietosuojan yhteishankkeeseen, jonka tavoitteena on luoda Tohmajärven kuntaan uuden tietosuojalainsäädännön edellyttämät tietoturvalliset käytännöt. Yhtenä osana hanketta henkilöstö ja luottamushenkilöt osallistuvat tietosuojakoulutuksiin. Kunnassa hanketta johtaa kunnan tietosuojavastaava/tietopalvelusihteeri.	Toiminnallinen tavoite saavutettiin: vuoden 2018 aikana Tohmajärven kuntaan luotiin tietoturva- ja tietosuoja politiikka, tietoturva- ja tietosuoja suunnitelma, henkilöstön tietoturva- ja tietosuoja opas sekä EU:n tietosuoja-asetuksen mukaiset tietosuoja selosteet.		
Kunnan omistamat, myytäväksi sopivat pienehköt metsätilat kartoitetaan/arvioidaan ja laitetaan valtuuston päätöksellä myyntiin avoimella tarjouskilpailulla. Saadut tulot rahastoidaan tai sijoitetaan hallituksen päättämällä tavalla paremmin tuottaviin omaisuuseriin.	Toiminnallista tavoitetta ei saavutettu, koska vaadittavat toimenpiteet eivät tulleet hyväksytyiksi kunnan toimielimissä.		

Uusi talous- ja hallintojohtaja Vesa Karhapää aloitti tammikuussa 2018.

4.6.2. Talouspalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Kunta harjoittaa liike- ja teollisuustilojen vuokrausta yksityisille yrityksille avoimessa kilpailutilanteessa. Kuntalain 128 § mukaan kunnan on siirrettävä kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiölle, osuuskunnalle, yhdistykselle tai säätiölle. Servitetaan kunnan omistamien, vuokralle annettujen teollisuus- ja liikekiinteistöjen siirtäminen Tohmajärven Sijoitus Oy:lle. Ennen valtuuston omaisuusjärjestelyä koskevia päätöksiä servitetään niiden vaikutus kunnan talouteen ja toimintaan. Servitystyössä voidaan käyttää ulkopuolista asiantuntijaa.	Tavoite saavutettiin: saatujen selvitysten perusteella edellä mainittu kiinteistö päätettiin siirtää uudelle kunnan kokonaan omistamalle tytäryhtiölle, Tohmajärven Yrityspalvelut Oy:lle. Yrityksen perustamissopimus allekirjoitettiin 26.11.2018.	Tarkastuslautakunta huomioi, että myös Tohmajärven Yrityspalveluille asetettaisiin vuoden 2020 talousarviossa toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Tarkastuslautakunta odottaa yhtiöltä säännöllistä raportointia kunnanhallitukselle.	
Valmistellaan uusi kunnan konserniohje huomioiden uudistunut kuntalaki ja tiivistynyt omistajaohjaus.	Tavoitetta ei saavutettu: niukoista resursseista johtuen talouspalvelut joutui priorisoidaan talouteen ja kansallisen tulotietorekisteriin liittyvät kehityshankkeet konserniohjeen uudistamisen edelle.	Tarkastuslautakunta suosittaa, että konserniohje uudistettaisiin pikaisesti uuden kuntalain mukaiseksi. Tarkastuslautakunta huomioi, että myös sisäisen valvonnan ohje sekä hankintaohjeet kaipaavat päivittämistä.	

4.6.3 Lomituspalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	To-teutu-minen
Täydennyskoulutetaan maatalouslomittajia vastaamaan nykyaikaisen tilojen tarpeisiin.	Kaikille maatalouslomittajille on järjestetty täydennyskoulutusta, sekä tehty päätös osallistua maakunnalliseen koulutushankkeeseen vuosien 2019-2020 aikana.		

Pidetään sairaspöissaolot ja työtaturmat alhaisina huolehtimalla maatalouslomittajien työturvallisuudesta ja ennaltaehkäisevästä toiminnasta.	Sairaspöissaolot ovat maatalouslomituksessa kohtuullisen korkeat, johtuen maatalouslomittajien ikärakenteesta sekä työn luonteesta.	Työkyvyn ylläpitäminen on edelleen kiinnitettävä huomiota. Onko tyky-kuntoutus käytössä?	
Toteutetaan lainmukaiset ja laadukkaat lomituspalvelut kustannustehokkaasti.	Paikallisyksikön alueella on onnistuttu toteuttamaan lomituspalvelut kustannustehokkaasti.		

4.7. Sosiaali- ja terveystoimi

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Sote-uudistuksen etenemistä ja Siun sote -kuntayhtymän toimintaa seurataan tiiviisti ja tehtäviin ratkaisuihin vaikutetaan aktiivisesti ja ennakoivasti niin itsenäisesti kuin yhteistyössä muiden kuntien kanssa.	Siun soten toimintaan on vaikuttettu paikallisessa neuvottelukunnassa sekä Siun soten toimielimissä ja omistajaohjausneuvotteluissa. Valtakunnallisen uudistuksen eteneminen on lisännyt epävarmuutta tulevasta ja pakottanut henkisesti varautumaan myös muihin vaihtoehtoihin.	Sote- ja maakuntauudistus kariutui keväällä 2019. Tohmajärven kunnan kokonaisulkoistuksen sopimus päättyy 31.12.2019. Sopimus siirtyi Attendolta Terveystalolle 1.2.2019.	
Kunta tekee tietoisia päätöksiä terveyskeskuskiinteistön tulevaisuudesta.	Vuoden aikana tietoisesti ei tehty vielä minkäänlaisia päätöksiä terveyskeskuskiinteistön tulevaisuudesta.	Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, ettei tietoisesti tehty hätiköityjä päätöksiä muuttuvassa toimintaympäristössä.	
Toimintakate - 18 801 200	-18 874 729 €	Ylitystä 73.529 euroa (0,4 %) ei voida pitää merkittävänä ja ylitys johtui vuoden 2019 puolella päätetystä vuoden 2018 maksuosuuden lisämaksusta. Lisämaksu johtui siitä, että vuoden 2018 maksuosuudessa ei ollut noudatettu perussopimuksen määräyksiä.	

Siun sote ja Attendo sopivat vuoden 2017 aikana lisäoptiovuoden käyttöönotosta vuodelle 2019. Sopimus siirtyi Attendolta Terveystalolle 1.2.2019. Kunnan kokonaisulkoistuksen sopimus päättyy 31.12.2019.

Tohmajärven kunnan edustajat Keski-Karjalan seudullisessa vammaisneuvostossa vuonna 2017 – 2020 ovat Vuokko Väistö (varajäsen Teuvo Karjalainen), Ritva Simonen (varajäsen Ritva Lassila) ja Tero Lepola (varajäsen Suvi Laasonen).

4.8. Sivistystoimiala

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Toimintakate - 6 124 350 €	-6 236 926 €	Ylitystä 112 576 euroa (1,8 %) ei voida pitää merkittävänä.	

4.8.1. Sivistystoimen hallinto

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Sivistystoimen hallinto hoidetaan tehokkaasti ja taloudellisesti eri tulosyksiköiden toimintaa tasapuolisesti tukien.	Sivistystoimen hallintoa hoidettiin tehokkaasti.	Tarkastuslautakunta toivoo tavoitteisiin konkreettisia mittareita.	
Sivistystoimen hallinnossa siirytään Tohmajärven kunnan linjausten mukaisesti kohti sähköisiä kokouksia ja sähköistä asiointia.	Sivistystoimessa siirryttiin kohti sähköisiä palveluita mm. Miun palveluiden kautta. Kohti sähköisiä kokouksia siirryttiin myös, samalla toivottiin koko kunnan yhteistä sähköistä kokousjärjestelmää.		
Osallistutaan alueellisesti opettajien täydennyskoulutuksen kehittämiseen valtakunnallisen Osaava -ohjelman päätyttyä.	Henkilöstön täydennyskoulutusta organisoitiin yhteistyössä Keski-Karjalan kuntien kesken.		

4.8.2. Perusopetus

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Oppilaat omaksuvat perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen vaadittavat perustaidot ja -tiedot alakoulun aikana.	Oppilaat omaksuivat perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen vaadittavat perustaidot ja tiedot alakoulun aikana.	Tarkastuslautakunta toivoo tavoitteisiin konkreettisia mittareita.	
Opettajia koulutetaan toteutamaan uutta opetussuunnitelmaa.	Opettajien täydennyskoulutusta toteutettiin yhteistyössä Kiteen ja Rääkkylän kanssa.		

Uusi opetussuunnitelman käyttöönotto luokka-asteittain	Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön kahdeksannelle luokalle syksyllä 2018.		
Kaikki peruskoulun hyväksytysti suorittavat saavat jatko-opiskelupaikan.	Kaikki perusopetuksen hyväksytysti suorittaneet saivat jatko-opiskelupaikan.		
Aktivoidaan perusopetuksen oppilaita Liikkuva -koulu projektin puitteissa.	Kouluissa lapsia ja nuoria aktivoidiin liikuntaan välituntien puitteissa. Lisäksi kerhotoiminnassa huomioitiin erityisesti liikunta.		
Tarjotaan nuorille mahdollisuus osallistua kansainväliseen toimintaan.	Kansainvälistä toimintaa organisoitiin yhteistyössä lukion kanssa mm. Bensbergin ystävyyskoulun kanssa.		
Kokeillaan toteuttaa kokonaisvaltaisemman koulupäivän ideaa lisäämällä opetusta ja kerhotunteja.	Alakouluissa aloitettiin englannin opetus jo ensimmäisellä luokalla. Kerhotoimintaa, erityisesti liikuntakerhoja, pyrittiin järjestämään koulupäivän jälkeen. Kerhotoiminnassa tehtiin yhteistyötä seurakunnan kanssa.	Tarkastuslautakunta pitää hyvänä kansainvälisen kielen opetusta jo varhaisessa vaiheessa.	
Pyritään järjestämään perusopetuksen vuosiluokkien 1-6 lapsille kesätoimintaa kesäkuussa 2018.	Kesätoiminnan mahdollisuutta kartoitettiin keväällä 2018, mutta osallistumishalukkuus oli hyvin pientä.	Tavoite ei ole mitattavissa.	

Perusopetuksen oppilasmäärä oli 346. Edellisenä vuonna oppilasmäärä oli 366, vuonna 2016 385 ja vuonna 2015 oppilasmäärä oli 391. Perusopetuksen ja ilta-päivätoiminnan menot olivat 4.032.441 euroa, ylitys talousarvioon nähden 175.241 euroa. Oppilaskohtaiset käyttökustannukset olivat 11.540 euroa. Edellisenä vuonna käyttökustannukset olivat 10.909 euroa/oppilas.

4.8.3. Lukiokoulutus

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Kaikki lukio-opiskelijat saavat lukion päättötodistuksen ja suorittavat ylioppilastutkinnon.	Lukion viimeisen vuoden opiskelijoista lähes kaikki saivat lukion päättötodistuksen ja suorittivat ylioppilastutkinnon.		

Jatketaan siirtymistä sähköisiin oppimateriaaleihin ja sähköisiin kokeisiin.	Sähköisiä oppimateriaaleja käytettiin eri oppiaineiden kursseilla ja kurssikokeet olivat valtaosin sähköisessä muodossa.		
Opiskelijat omaksuvat tarvittavat tiedot ja taidot aloittaa sähköiset ylioppilaskirjoituksen.	Opiskelijoita valmennettiin sähköisiin ylioppilaskirjoitukseen. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset laajenivat YTL:n suunnitelman mukaan niin että vuoden 2018 lopussa kaikki muut aineet paitsi matematiikka olivat sähköisessä muodossa.		
Uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa jatketaan vuosikursseittain.	Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön koko lukiossa. Syksyllä 2018 OPH ilmoitti että uuden vuonna 2021 käyttöönotettavan opetussuunnitelman valmistelu aloitettiin.		
Tarjotaan nuorille mahdollisuus osallistua kansainväliseen toimintaan.	Lukio osallistui aktiivisesti kv vaihtoon. Erasmusrahoitteisten hankkeiden puitteissa opiskelijat tekivät vaihtomatkoja mm. Tanskaan, Latviaan ja Pielavedelle.		

Tohmajärven kunnan lukio toimii yksisarjaisena. Vuonna 2018 ylioppilastutkinnon suoritti yhteensä 26. Lukion oppilasmäärä oli 49. Edellisenä vuonna oppilasmäärä oli myös 63.

Oppilaskohtaiset nettomenot olivat 12.211 euroa. Edellisenä vuonna nettomenot olivat 11.492 euroa/oppilas.

Lukion tavoiteasetantaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta tavoitteet olisivat mitattavissa helpommin.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että sivistyslautakunnan tulisi miettiä lukiolle uusia vetovoimatekijöitä uusien toimitilojen lisäksi.

4.8.4. Kansalaisopisto

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Opisto osallistuu Potsipäiville.	Kansalaisopiston esittelytallalla vieraili paljon väkeä sekä ilmoittautumassa että tutustumassa uusiin kursseihin. Päivän aikana ilmoitettiin reilu 300 kurssilasta.		
Opinto-ohjelma kootaan toukuun alussa, jotta ohjelma ehdittään painattaa ja postittaa kesäkuussa.	Se toteutui suunnitelman mukaisesti.		
Opinto-ohjelman sisällön monipuolistaminen yhdessä muun sivistystoimen kanssa, jotta se palvelee paremmin kuntalaisia.	Sivistyksen suakkunat -julkaisussa esiteltiin sivistystoimen ajankohtaisia asioita sekä kansalaisopiston kursistarjontaa.		

Opetustuntien määrä toteutui suunniteltua vähäisempänä. Tavoitteena oli 3.200 tuntia ja toteuma oli 2.991. Opetustuntien määrä edellisenä vuonna oli 2.978. Opiskelijamäärä oli 813 tavoitteen oltua 800. Edellisenä vuonna opiskelijamäärä oli 847.

Kansalaisopiston nettomenot olivat 194.193 euroa, alitus talousarvioon nähden 1.907 euroa. Edellisenä vuonna nettomenot olivat 168.660 euroa.

4.8.5. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Omatoimikirjaston laajentamisen mahdollisuuden testaaminen valitun ryhmän avulla.	Omatoimisuutta kokeiltiin ja nykyisiin tiloihin todettiin liittyvän joitakin ongelmia, jonka takia sitä ei voi laajentaa ympärivuotiseen käyttöön. Kokeilua aiotaan kuitenkin myöhemmin jatkaa.		
Tunnetko Lassilan? -hankkeen toteuttaminen.	Hankkeen aikana toteutettiin monipuolisesti erilaisia Lassilaan liittyviä tilaisuuksia mm. opastuksia, kirjallisuus- ja runoiltoja sekä luentoja hanketyöntekijän toimesta.		

Potsipäivien toteuttaminen yhdessä tapahtumatuottajan kanssa ja sen jatkokehittäminen.	Potsipäivien sisällöt ovat alkaneet teemallisesti vakiintua. Tapahtumatuottajan ansiosta Potsipäivien sisältöä pystyttiin kuitenkin uudistamaan. Sääolosuhteet vaikuttivat Potsirock-ulkoilmatapahtuman onnistumiseen kävijämäärän osalta ja tänä vuonna se aiotaan toteuttaa sisätiloissa.		
Maiju Lassila -juhlavuoden tapahtumien järjestämiseen osallistuminen poikkihallinnollisesti sekä yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.	Yhteistyötä tehtiin mm. musiikkiopiston kanssa Maiju Lassila -juhlan konserttiin liittyvän sävellystyön ja juhlan markkinoinnin osalta. Lisäksi Elämään heränneiden runoilijoiden ja Tohmajärvi seuran kanssa. Kulttuuritoimi osallistui myös Tohmajärven kesäteatterin Tulitikkuja lainaamassa -elokuvan taltiointikustannuksiin. Kulttuuritoimi hyötyi suuresti myös kirjaston Tunnetko Lassilan? -hankkeesta.		
Uuden julkaisujärjestelmän hyödyntäminen esim. kulttuuriblogina.	Kunnan kotisivujen uudistus siirtyi loppuvuoteen, joten siitä syystä julkaisujärjestelmän uusia ominaisuuksia ei ole vielä täysin ehditty hyödyntämään. Nähtäväksi jää toteutetaanko blogia laisinkaan.		

Kirjaston lainausten määrä oli 61.327. Edellisenä vuonna lainausten määrä oli 56.282. Lainauksia oli 13,4 kpl/asukas.

Kulttuuritapahtumia on järjestetty yhdessä kunnan eri toimialojen kanssa. Kulttuuritapahtumien määrä oli 10. Edellisenä vuonna kulttuuritapahtumia oli 14. Kirjaston, kulttuurin ja museon nettomenot olivat 349.620 euroa, alitus talousarvioon nähden 9.550 euroa.

4.8.6. Liikunta- ja nuorisopalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakun- nan lisähuomiot	Toteutumi- nen
Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan tarve on jatkunut ja näillä toimenpiteillä ehkäistään nuorten syrjäytymistä työelämästä. Vuonna 2018 etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta jatkuvat ostopalveluna Honkalampi-Säätiöltä 774 käyttöpäivää vuodessa. Käyttöastetavoite 100 %.	Käyttöastetavoite täyttyi noin 80 prosenttisesti. Vuonna 2018 käyttöpäivistä toteutui 566.		
Nuorisotila STOPPI on avoinna laajasti nuorten ohjauksiin ja toimintoihin.	Nuorisotila on ollut viikoittain avoinna kolmena iltana. Käyntikertoja on kertynyt vuoden aikana noin 1500.		
Nuorisotoimi pyrkii jalkautumaan nuorten koulupäivään Tietäväisen koululle.	Koulunuorisotyö on aloitettu syyskuussa. Kunnan nuorisotyöntekijä on koululla tavattavissa kerran viikossa. Toiminta on koettu hyvänä oppilaiden keskuudessa.		
Paikallisten lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukeminen	Harrastekalenteri on ilmestynyt kaksikielisenä. Urheiluavustuksia jaettiin 10 000 € lasten urheilun hyväksi.	Tarkastuslautakunta pitää hyvänä lasten urheilun tukemista. On tärkeää kuitenkin huomioida myös muut harrastusmahdollisuudet.	
Nymanin alueen suunnittelu liikuntatoiminnan tehostamiseksi.	Alueen kehittämiseksi on saatu valtion avustusta. Nymanin kentälle tulee hiekkatekonurmi, yleisurheilusuorituspaikkoja sekä jalkapallo- ja pesäpallokentät. Alue ympäröidään aidalla.		
Liikuntapaikkojen kunnossapitoa jatketaan liikunnan ja urheilun kehittämissuunnitelmaa hyödyntäen.	Sivistys- ja tekninen toimi palkkasivat liikuntapaikkojen hoitajan.		
YourMove -tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen osallistuminen.	Your Move- tapahtuma toteutettiin yhteistyössä Kiteen ja Rääkkylän vapaa-aikapalvelujen kanssa 22- 23.5. Tapahtuma onnistui hyvin ja tapahtumaan osallistui kunnan 3-9.luokan oppilaat.		

Toiminnan nettomenot olivat 389.585 euroa, alitusta talousarvioon nähden oli 20.035 euroa.

4.8.7. Varhaiskasvatus

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutumi- nen
Esiopetuksen piirissä olevat lapset omaksuvat perusopetukseen vaadittavat perustaidot ja -tiedot esiopetuksen aikana.	Esiopetusta järjestettiin vuonna 2018 Tikkalassa Tikkan koulun yhteydessä ja Kemiessä alkuvuoden ajan Kemien koululla ja loppuvuoden ajan Tietäväisen koululla. Esiopetuksen lisäksi lapsen tarvitsema hoito on järjestetty esiopetuksen leikkitoimintana. Lukukaudella 2017 - 2018 esiopetuksessa oli 36 lasta, syyslukukaudella 2018 esiopetuksessa aloitti 42 lasta. Esiopetuksen pedagogiikkaa ohjaavana asiakirjana on Tohmajärven kunnan esiopetussuunnitelma 2016. Esiopetusajan ulkopuolella tarjottavaa varhaiskasvusta ohjaa esiopetussuunnitelman lisäksi myös Tohmajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2017. Esiopetusryhmät Kemiessä ja Tikkalassa tekevät yhteistyötä ja linjaavat esiopetusta yhtenäisesti, opetuksen kulkiessa suurin piirtein samassa rytmissä esiopetuspaikasta riippumatta. Käytössä on uuden esiopetussuunnitelman mukainen esiopetuksen oppikirjasarja. Keväällä 2017 Kiteen kanssa alkanut kielihanke on jatkunut myös lukuvuonna 2018 - 2019. Loppuvuodesta 2018 aloitimme Kiteen kanssa toisen kehittämishankkeen tiede-esiopetus toiminnan ja oppimisympäristön kehittämiseksi.		

Tohmajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelman periaatteiden mukaisen pedagogisen toiminnan vahvistaminen.	Uudistunutta varhaiskasvatussuunnitelmaa kävimme aluksi läpi henkilöstön kanssa palaverissa sekä koulutusten kautta. Olemme aloittaneet yksiköissä ryhmäkohtaisten vuosisuunnitelmien laatimisen, seurannan sekä arvioinnin. Vuosisuunnitelma on laadittu myös perhepäivähoitoon. Elokuussa 2018 olemme lähteneet mukaan toimintakulttuuriamme kehittämään Jyväskylän yliopiston koulutushankkeeseen ”Provaka – sosiaalisten taitojen tukeminen päiväkodin toimintakulttuuria kehittämällä”. Koulutushankkeeseen osallistuu pilottipäiväkoteina Käenpesän ja Tikkarin päiväkodit sekä ryhmäperhepäivähoito Keijukka. Uudistuneeseen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyen järjestimme Keski-Karjalan varhaiskasvatusväen yhteisen koulutuspäivän pedagogisesta dokumentoinnista. Koulutuspäivä oli ensin suunniteltu joulukuulle 2018, mutta kouluttajan aikataulullisista syistä johtuen koulutuspäivä toteutui 12.1.2019.		
Tikkalassa Tikkarin päiväkodin rakentaminen: panostetaan kehittävään ja oppimista edistävään varhaiskasvatussympäristöön. Suunnitellaan siirtymävaiheen varhaiskasvatuksen tilaratkaisut sekä esiopetuksen lisäksi hoitoa tarvitsevien esiopetusikäisten lasten varhaiskasvatuksen järjestäminen.	Tikkalassa aloitettiin uuden päiväkodin rakentaminen loppuvuonna 2018, siten että kesäkuulla 2018 entiset Nekkujen-ryhmätilat purettiin alta pois. Kesäkuun alusta alkaen Nekkujen ryhmä on toiminut väistötiloissa Onkamossa rivitalokiinteistössä Metsätähden tiellä. Esiopetusryhmä jatkoi toimintaansa Tikkalan koulun yhteydessä. Esiopetuksen lisäksi lapsen tarvitsema hoito on järjestetty Tikkalassa esiopetuksen leikkitoimintana.		

Sähköisten palveluiden kehittäminen, mm. varhaiskasvatuksen Wilma.	Vuoden 2018 alusta alkaen varhaiskasvatuspaikkaa on voinut hakea sekä asiakasmaksun määrittämistä varten tarvittavat tulotiedot ilmoittaa sähköisesti Miun palveluiden kautta. Varhaiskasvatuksen Wilman käyttöönottamista sähköisenä viestintäjärjestelmänä päätettiin lykätä, sillä on tullut ajankohtaiseksi harkita mahdollista varhaiskasvatuksen käyttöjärjestelmän uudistamista.		
--	---	--	---

Hoidossa olleiden lasten määrä oli 170, kun edellisenä vuonna hoidettavia oli 146. Lasten määrästä esiopetuksessa oli 41, edellisenä vuonna 36. Esiopetusryhmiä oli kolme.

Päiväkotihoidtoa on tarjottu Kemiessä, Tikkalassa ja Onkamossa, vuorohoidtoa on järjestetty Kemiessä. Päiväkotien lisäksi toimi yhdeksän perhepäivähoitajaa ja yksi ryhmäperhepäivähoitopaikka. Esiopetusta järjestetään Tikkanan koulun sekä Kemien koulun yhteydessä alkuvuodesta. Kemiestä esiopetus siirtyi loppuvuodesta Tietäväisen koululle.

Varhaiskasvatuksen nettomenot olivat 2.023.522 euroa. Ylitys talousarvioon nähdessä oli 86.382 euroa.

4.9. Keski-Karjalan musiikkiopisto

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakun- nan lisähuomiot	Toteutumi- nen
Lasten ja nuorten sosiaalisen ja toiminnallisen syrjäytymisen ehkäiseminen poimimalla toimintaan mukaan mahdollisimman paljon alle kouluikäisiä lapsia Keski-Karjalan musiikkiopiston toiminta-alueella mm. musiikkileikkikoulutoiminta, musiikki- ja soitinvalmennus.	Normaalin taiteen perusopetustoiminnan lisäksi ns. soitinvalmennuksen Torvikoplatointia tarjottiin Tohmajärvellä Tietäväisen koululle, Käenpesän ja Tietäväisen esikouluryhmille; Rääkkylässä Rääkkylän koululle, Polvijärvellä Sotkuman koululle. Tarjotuista opetusmuodoista muiden toiminta jatkui, Rääkkylän osalta oppilasmäärä jäi riittämättömäksi toiminnan jatkamiseksi. Musiikkivalmennuskerhoja pidettiin koko vuoden Värtsilän ja Tikkanen koulussa Opetus- ja Kulttuuriministeriön hankerahoituksella.		
Nuorison kasvattaminen vastuullisen ja pitkäjänteisen työn tekemiseen musiikin, tanssin ja muiden musiikkiopiston tarjoamien opintokokonaisuuksien avulla.	Tavoitteita tukee uusi, 1.8.2018 käyttöön otettu opetussuunnitelma, joka on uudistanut opintorakenteen ja opintokokonaisuudet.		
Kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointiin panostaminen kehittämällä yhteistyötä mm. kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyömuotoja ovat: - seniorimusiikkitoiminta, - koulujen kerhot ja kuntien iltapäiväkerhotoiminta, - erilaiset projektit ja tapahtumat.	Seniorimusiikkiryhmiä on pidetty vuonna 2018 Kuha-hankkeen rahoituksen turvin sekä niitä tilanneille yksityisen sektorin toimijoille erilliskorvausta vastaan. Tapahtumat on koottu alla.	Tarkastuslautakunta huomioi, ettei tavoitteen toteutumisesta ollut listaa tapahtumista ollut tilinpäätöksessä.	

Opetushallitus on julkaissut Taiteen perusopetuksen uudet OPS-perusteet 2017. Taiteen perusopetusliitto järjestää Opetushallituksen rahoittamaa täydennyskoulutusta lukuvuoden 2017-2018 aikana. Koulutushankkeen tarkoituksena on tukea taiteen perusopetuksen paikallista opetussuunnitelmatyötä. Hankkeen nimi on Taiteen perusopetuksen uuden opetussuunnitelman luotsit (Luotsit -hanke) ja se järjestetään yhteistyössä kuuden taidealohtaisen taiteen perusopetuksen tautaliiton kanssa. Keski-Karjalan musiikkiopisto osallistuu Luotsit -hankkeeseen etäkoulutuksena.	Opetussuunnitelmaa on päivitetty syksyllä 2018 ja työ jatkuu edelleen vuonna 2019.		
Etäopetus otetaan konkreettisesti käyttöön teknistä toimintavarmuutta lisäämällä.		Toteuma puuttui tilinpäätöksestä. Tarkastuslautakunta huomioi, että kaikkiin toiminnallisiin tavoitteisiin tulisi vastata tilinpäätöksessä.	

Kokonaisoppilasmäärä oli 845 oppilasta, kun määrä edellisenä vuonna oli 809. Järjestettyjä konsertteja oli 71, edellisenä vuonna 67. Päätödistuksia myönnettiin 22 ja edellisenä vuonna 17. Tasosuorituksia toteutui 437, kun vastavasti edellisenä vuonna 432.

4.10. Tekninen toimiala

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Toimintakate - 1 826 300 €	- 1 735 761 €	Talousarvio alitettiin 90.539 eurolla.	

4.10.1. Hallinto

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Tavoitteena on suorittaa joustavasti, tehokkaasti ja taloudellisesti koko hallintokunnan toimialan hallintoon liittyvät tehtävät.	Toteutui ylitöiden avulla.		
Onkamon, Kemien ja Niiralan asemakaavojen tarkastelua saatetaan loppuun vuoden 2018 aikana.	Niiralan osayleiskaava sai lainvoiman. Kiinteistöinventointi Onkamon ja Kemien suojelukohteiden sekä tarvittavien viranomaisneuvottelujen järjestämiseksi, vaatii lisää aikaa tavoitteen toteutumiseksi.		

4.10.2. Tekninen toimi

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Pidetään kaavatiet, puistot sekä muut kunnan ylläpidettävät yleiset alueet liikenneturvallisessa, käyttäjiä tyydyttävässä kunnossa ja mahdollisimman kustannustehokkaasti taloudelliset ja toiminnalliset resurssit huomioiden.	Toteutui tavoitteen mukaisesti. Investoinnit suoritettiin investointiohjelman mukaisesti.		
Kohtuuhintaisen kiviaineksen saannin turvaaminen kunnan omiin rakennushankkeisiin ja kuntalaisille.	Tavoite toteutui kustannustehokkaasti ja taloudellisesti.	Tarkastuslautakunta suosittelee, että tavoitteet olisivat mitattavissa ja niille asetettaisiin selkeät mittarit.	

Konekeskuksen tehokas ja taloudellinen sekä oikea-aikainen käyttö turvaamaan viemärlaitoksella tarvittavat traktoriyöt.	Tavoite toteutui hyvin. Isommilta kone-rikoilta vältyttiin kulu- van vuoden aikana. Kunnan oman traktorin tehtäväkoneaisuutta kehitetään edelleen yksi- vuoro-periaatteella. Kausivaihtelut tulee huomioida töitä suunnitellessa.	Tarkastuslautakunta suosittaa, että tavoitteet olisivat mitattavissa ja niille asetettai- siin selkeät mittarit.	
Jätehuollon tavoitteena on hoitaa hyöty- ja ongelmajätteen keräys ja edelleen toimitus mahdollisimman kattavasti. Vaarallisen jätteen vastaanotto SER-pisteen yhteydessä (os. Voimatie 1).	Tavoite saavutettiin hyvin ja kustannus- tehokkaasti. Koko- naisuutena tilanne on melko hyvä ja on- gelmia mm. roskaan- tumisen osalta ei ole ilmaantunut muualla kuin Eko-pisteillä. Ekopisteverkko on vielä toistaiseksi toi- minnassa. Rinki Oy:llä on kaksi pis- tettä.		
Puusepänerastas -toiminnasta on muodostettu kunnossapitoyksikkö (remonttiryhmä), joka tarpeen mu- kaan määrärahojen puitteissa tekee kunnan eri kohteissa pienimuotoisia kunnostus- ja muutostöitä. Koh- teissa tarvittavat sähkö- ja putkityöt tehdään mahdollisuuksien mukaan kunnan omana työnä (kiinteistön- hoitajat ja vesilaitoksenhoitaja).	Tehtäviä toteutettiin ajan ja määräraho- jen puitteissa.		
Tarkoituksena on edistää sopivaa, hyödyllistä ja ympäristöön soveltu- vaa rakentamista sekä kaavoituk- sen toteutumista ja valvoa rakenne- tun ympäristön laatua, valvoa maa- ainesten ottoa sekä ympäristösuoje- lusta annettujen lakien ja asetusten sekä kunnassa annettujen ympäris- tönsuojelua koskevien päätösten noudattamista käytettävissä olevien resurssien puitteissa.	Tavoite saavutettiin hyvin ja kustannus- tehokkaasti.	Tarkastuslautakunta suosittaa, että tavoitteet olisivat mitattavissa ja niille asetettai- siin selkeät mittarit.	

Sovitut yhteistyökohteet Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa hoidetaan projektisuunnitelmassa sovitulla tavalla joustavasti olemassa olevat resurssit huomioiden.	Tavoite saavutettiin hyvin ja kustannustehokkaasti.		
---	---	--	---

4.10.3. Vesihuoltolaitos

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutuminen
Toimitetaan laitoksen asiakkaille talousveden laatuvaatimukset täyttävää puhdasta vettä ja saavutetaan jätevedenpuhdistukselle sekä lietteen käsittelylle asetetut ympäristöluvuissa määritellyt vaatimukset mahdollisimman kustannustehokkaasti mahdollisimman vähäisin toimintahäiriöin.	Toteutui hyvin. Puhdistustulokset olivat merkittävästi vaatimuksia paremmat.		
Uusitaan Kemien jätevedenpuhdistamon sakokaivolietteen vastaanottoaseman mittaus- ja käyttöautomaatio.	Uusittu.		
Uusitaan ylijäämälietteen kuivausjärjestelmä (asennetaan kuiva-aine puristin) tavoitteena puolittaa syntävä lietekertymä.	Uusittu. Lietteen määrä ei puolittunut. Saavutettiin huomattava parannus ja laitteen käyttö ja huoltokustannusten osalta. Lisäksi vapautuu työntekijän aikaa muihin tehtäviin.		
Toteutetaan taksojen indeksikorotukset kustannusnousu-/vähenevä kulutuskysyntä huomioiden turvaamaan laitoksen talous ja tulevaisuus.	Toteutettu.		

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että vesilaitokselle saatiin työntekijä perehtymään hyvissä ajoin teknisen toimen omilla järjestelyillä, vaikka valtuusto ei myöntänytäkään asiaan teknisen toimen esittämää määrärahaa.

4.10.4. Ravitsemus ja siivouspalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakun- nan lisähuomiot	Toteutumi- nen
Laatukäsikirjan laadinnan jatkami- nen. Opiskelijan lopputyönä teke- män Laatukäsikirja-suunnitelman muokkaaminen laatukäsikirjaksi Tohmajärven kunnan ravitsemus- palveluille.	Laatukäsikirjan laadin- nan jatkaminen, opiske- lijatyönä tehty laatukä- sikirja-suunnitelma odottaa edelleen vuo- roaan.		
Hankittavien elintarvikkeiden koti- maisuuksasteen ylläpitäminen nykyi- sellä tasolla tai lisääminen.	Hankittavien elintarvik- keitten kotimaisuusaste on edelleen kiitettävä. Uudet hankintasopi- mukset, niin lihan, kuin maitotaloustuotteiden osalta painottuvat koti- maisuuksasteen. Peruna- ja juuressopimus takaa myös mahdollisemman läheltä saatavien koti- maisten tuotteiden käy- tön.		
Ulkoisten ruokapalvelusopimusten päivittäminen.	Ulkoisten ruokapalvelu- sopimusten hinta ja ateriakokonaisuudet tarkastettiin kuluneen vuoden aikana.		
Ympäristöystävällisyyden ja kestä- vän kehityksen huomioiminen sii- vouspalveluissa.	Ympäristöystävällisyys ja kestäväkehitys toteutuu siivouspalveluiden toi- minnassa entistä enem- män luonto- ja käyttäjä- turvallisempien puhdis- tusaineiden vuoksi. Sii- vouksessa käytetään enemmän mikrokuitui- sia siivousvälineitä ker- takäyttöisten tilalla.		
Ulkoisten siivouspalvelusopimusten päivittäminen	Ulkoisten siivouspalve- lusopimusten päivittä- miseen ei ollut tarvetta kuluneen vuoden ai- kana. Osalla alueista suoritimme puhtauskä- velyt tilaajan edustajan kanssa.		

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että eläköitymisiin varaudutaan riit-
tävän ajoissa ja varmistetaan jouheva tehtävien ja hiljaisen tiedon siirto.

4.10.5. Tila- ja vuokrauspalvelut

Tavoite	Toteuma	Tarkastuslautakunnan lisähuomiot	Toteutumisen
Kiinteistöt hoidetaan käyttäjiä tyydyttävällä tavalla.	Toteutui resursseihin nähden hyvin.		
Kiinteistöjen energiankulutus pidetään hallinnassa erilaisin säätö-, säästö- ja valvontatoimin.	Toteutui. Suoritettiin lämpökuvauksia ja tiivistyksiä.		
Kunnalle tarpeettomat kiinteistöt puretaan purku-ohjelman mukaisesti.	Toteutui. Purettiin kaksi kiinteistöä kirkonkylästä. Myllyrannan C-talon lämmitys on lopetettu.		
Kunnan suoraan vuokraamien asuntojen käyttöastetavoite on 85 % kuten myös liiketilojen osalta.	Ei toteutunut.	Toteutunut käyttöaste oli vain 76 %.	
Kunnan kiinteistöstrategia valmis- tuu vuoden 2018 aikana.	Toteutui. Otettu vaihtelevasti käyttöön kunnassa.		
Kiinteistönhallintaan otetaan käyttöön huoltokirjaohjelma tai muokataan käyttöön soveltuva versio aikaisemmista taulukkopohjaisista versioista.	Toteutui. Kehitetään tulevaisuudessa.		

Toimitila- ja vuokrauspalvelut olivat edelleen tappiolliset, kun huomioon otetaan myös poistot.

Tarkastuslautakunta huomioi, että kunnanhallitus päätti 10.9.2018 ostaa Nurkalan kiinteistön kuulematta ympäristölautakuntaa, eikä hankintaan ollut talousarviossa investoinneissa tarvittavaa määrärahaa. Valtuusto myönsi lisämäärärahan 29.10.2018, jonka jälkeen kauppakirja allekirjoitettiin 23.11.2018 ja kunnanhallitus hyväksyi kauppakirjan 3.12.2018. Hankinta ei ole kiinteistöstrategian mukainen. Talousarvioon tulisi varata määrärahat ennen kuin hankinnoista päätetään.

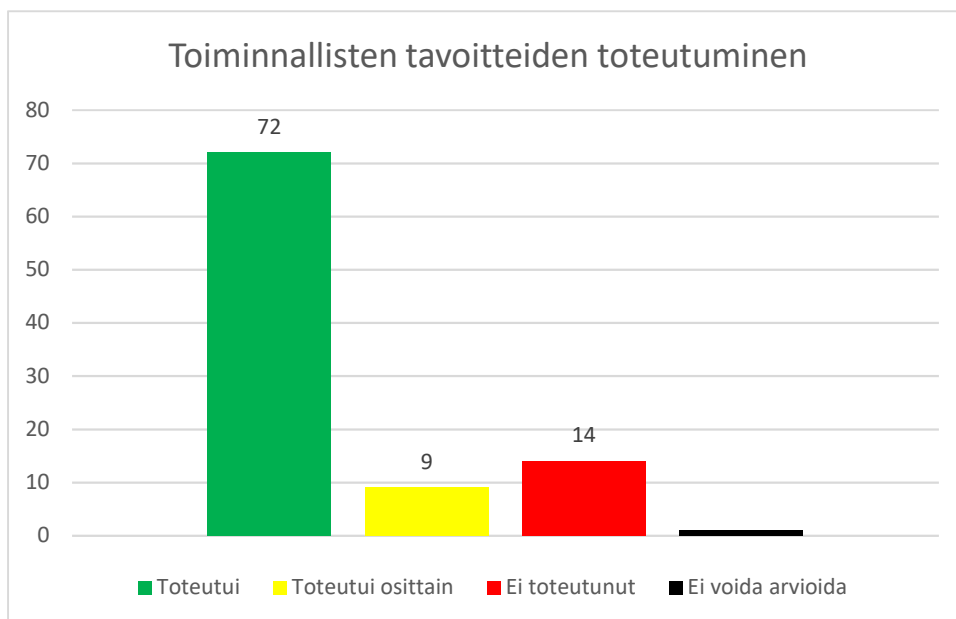
Teknisen toimen osa tavoitteista oli sellaisia, jotka eivät olleet selkeästi mitattavissa. Jatkossa tavoitteet tulisi asettaa siten, että niiden toteutumista pystyttäisiin arvioimaan.

Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan henkilöstön riittävydestä teknisessä toimessa etenkin poikkeustilanteissa. Henkilöstö ikääntyy ja riski sairauspoissaoloille kasvaa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota siihen, että yli hallintokuntien menevät talouteen vaikuttavat ratkaisut tulisi tehdä yhteistyössä hallintokuntien kesken. Esimerkiksi elinkeinotoimen päättämällä vuokralennuksilla on vaikutusta teknisen toimen talousarvion toteutumiseen.

4.11. Yhteenveto toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta

Seuraavassa kaaviossa on esitetty kaikkien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen kaaviomuodossa. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat 75-%:isesti (72/96).

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että tavoitteiden asettamiseen tulisi panostaa entistä enemmän. Tavoitteiden tulisi olla selkeästi mitattavissa olevia, jotta niiden toteutumista pystyisi arvioimaan. Lisäksi tavoitteiden toteutumiseen olisi vastattava tilinpäätöksessä selkeästi.

4.12. Investoinnit

Investointien nettomenoihin oli varattu 5,6 miljoonaa euroa. Talousarvionmuutoksia investointimenoihin tehtiin yhteensä 2,4 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen talousarvionmuutos tehtiin Koivumahlatien yrityshalliin, josta vähennettiin menoja 2,7 miljoonaa euroa. Investointien toteuma oli nettona 2,02 miljoonaa euroa. Investointituloja kertyi 0,12 miljoonaa euroa.

Investoinnit olivat valtuustoon nähden sitovia nettona projekteittain. Ylityksiä tuli seuraavissa projekteissa:

Kiinteistöjen myynnit/ostot	38.748 euroa
Osakkeet ja osuudet	4.375 euroa
Nymanin kentän päällystäminen	3.204 euroa
Kiint. peruskorjaus ja muutostyöt	14.580 euroa
Kunnanviraston hissi	719 euroa
Vesihuoltolaitos:	
Sukslammen paineenkorotusaseman saneeraus	13.492 euroa
Uusi-Värtsilän runkovesijohdon uusiminen	758 euroa
Viemärlaitos: kuiva-ainepuristin	17.019 euroa

Ylityksiä ei voida pitää merkittävinä.

Isoimpia investointeja olivat Tikkanen päiväkodin suunnittelu/rakentaminen, Nymanin kentän päällystäminen sekä kiinteistöjen peruskorjaus ja muutostyöt.

4.13. Kuntakonsernille asetetut tavoitteet

Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt saavuttivat osittain niille asetetut tavoitteet. Tilivuoden aikana selvitettiin vuokra-asuntopalveluja tarjoavien konserniyhtiöiden fuusioimista ja tulevien asuntojen korjausinvestointeja. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä kunnan konserniyhtiöiden hoitokate piti olla selkeästi ylijäämäinen ja Tohmajärven Sijoitus Oy:n tilikauden tulos +-merkkinen. Kunnan vuokratiloyhtiöiden yhdistetty hoitokate oli – 65.231,43 euroa, joten tältä osin tavoitetta ei saavutettu. Tohmajärven Sijoitus Oy:n tavoite toteutui, kun tilikauden tulos oli 15.750,52 euroa. Kiinteistö Oy Tohmajärven Tikankontin käyttöaste laski edelleen. Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään erityistä huomiota käyttöasteen pitämiseksi kannattavalla tasolla.

5. HENKILÖSTÖ

Vakinaisen henkilöstön määrä oli 211, edellisenä vuonna 216. Kokonaishenkilöstömäärä oli 276, edellisenä vuonna 267. Suurin henkilöstömäärä oli lomituspalveluissa ja sivistystoimissa. Vuonna 2018 eläköityi jopa 13, kun edellisenä vuonna eläköityi 7.

Tohmajärven kunnassa sairauspoissaolopäiviä oli vuonna 2018 keskimäärin 17,6 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohti, kun kuntasektorilla vastaava luku on 17 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohti. Sairauspoissaolojen määrä on siis keskimääräistä suurempaa.

Työtapaturmista johtuvat sairauspoissaolot vähentyivät huomasti. Kalenteripäivinä laskettaessa poissaoloja oli yhteensä 261, kun edellisenä vuonna niitä oli 623. Vähentyminen johtui lomituspalvelujen työtapaturmien vähentymisestä merkittävästi. Muilla toimialoilla työtapaturmista johtuvat sairauspoissaolot hieman lisääntyivät.

Tarkastuslautakunta haluaa edelleen korostaa, että henkilöstöresurssit ovat liian ohuet joissakin hallinnon osissa. Parityöskentelyä tulisi lisätä hyvissä ajoin, jotta hallinnon toiminta turvataan myös poikkeuksellisissa tilanteissa. Palkkauksen tasapuolisuuteen tulee kiinnittää huomiota tehtävien lisääntyessä. Tarkastuslautakunta on huolissaan henkilöstön jakamisesta ja riittävydestä.

6. TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tohmajärven kunnalla ei ole kattamatonta alijäämää.

7. LOPUKSI

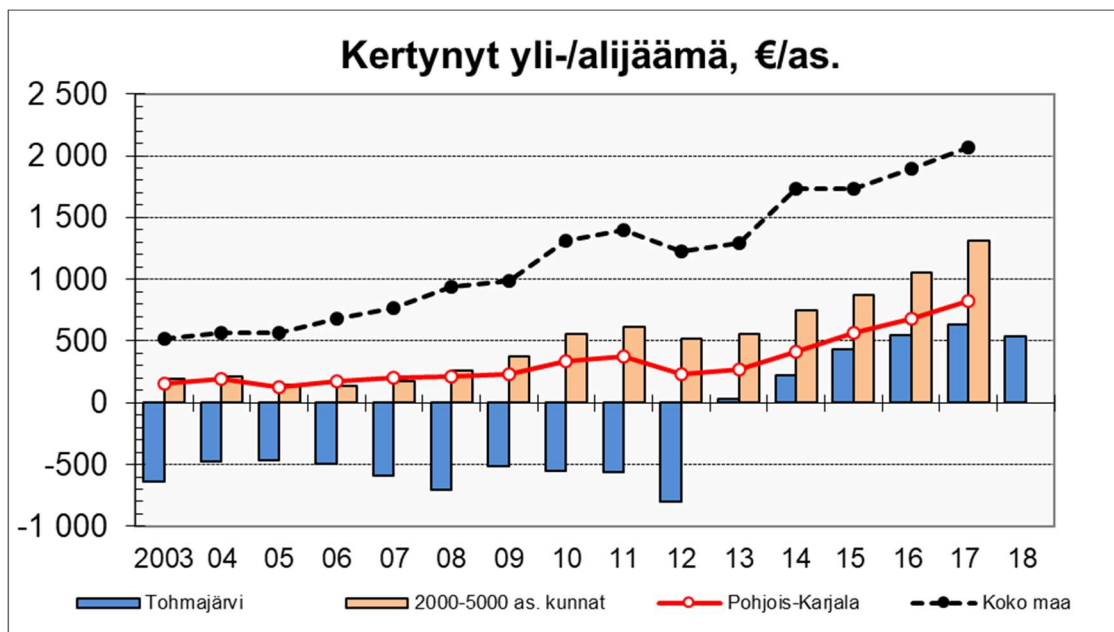
Tarkastuslautakunta korostaa, että sisäisen valvonnan ohje vuodelta 2014 on vanha ja se tulisi uudistaa. Myös hankintaohjeet olisi syytä päivittää nykyisen hankintalain mukaiseksi. Konserniohje tulee päivittää pikaisesti, sillä se on vuodelta 2007. Tilintarkastaja on huomionnut, että rakennusurakoiden lisä- ja muutostöistä ei tehdä erillisiä viranhaltijapäätöksiä. Pienhankintaohjeen mukaan yli 5.000 euron hankinnoista tulisi kuitenkin tehdä viranhaltijapäätös. Tarkastuslautakunta suosittaa, että omia ohjeistuksia noudatettaisiin.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että saatavien perintää seurattaisiin toimialoilla kuukausittain, ettei merkittäviä maksurästejä pääsisi syntyään. Saatavien perinnässä on ollut ongelmia useana vuotena. Takuuvuokrat tulee lisäksi vaatia ennen tilan luovuttamista asiakkaalle.

Tohmajärven kunnan taloudellinen tilanne on ensimmäistä kertaa vuosiin heikentynyt tilikauden alijäämän oltua 0,47 milj. euroa. Kumulatiivinen ylijäämä on 2,43 milj. euroa eli 542 euroa/as. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota talousarvion toteutumisen seurantaan ja tulopuolen kehitykseen.

Seuraavassa taulussa on kertynyt yli/alijäämä Tohmajärvellä, vastaavan kokoisissa kunnissa ja Pohjois-Karjalassa vuosina 2003 – 2017.

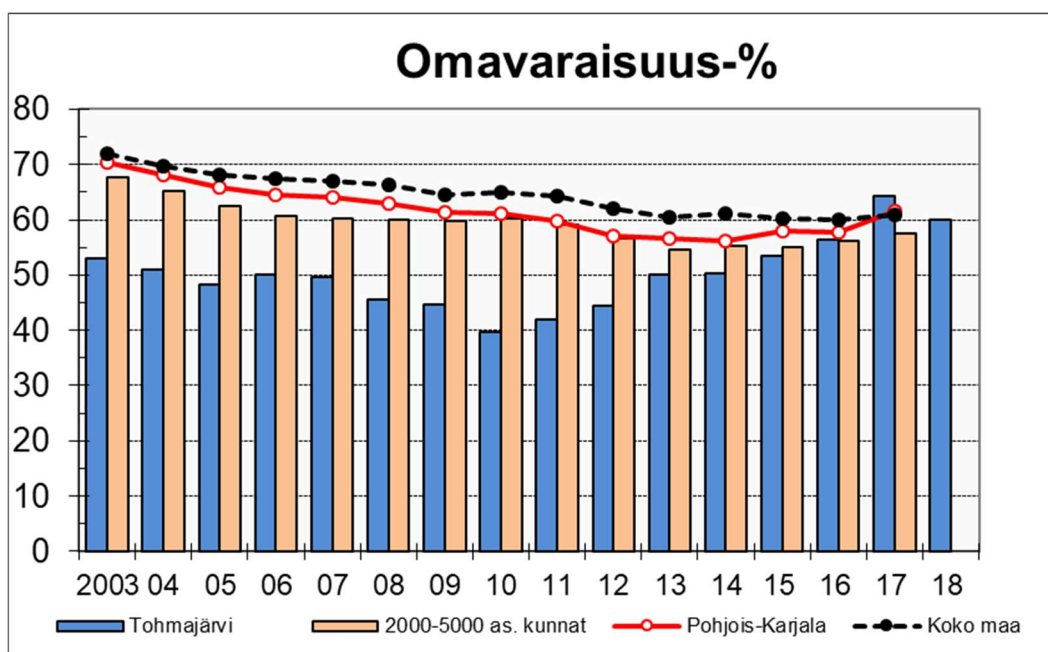
Lähde: Tilastokeskus.

Kunnan lainamäärä on 7,6 milj. euroa ja 1.686 euroa/asukas. Koko maan keskimääräinen lainamäärä asukasta kohti oli 2.933 euroa/asukas ja Pohjois-Karjalassa 2.258 euroa/asukas vuonna 2017. Kunnan omavaraisuusaste prosentti oli 60,1 %. Koko maan keskimääräinen arvo oli 60,8 % vuonna 2017. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 % omavaraisuusastetta.

Seuraavassa taulukossa on esitetty omavaraisuusaste prosentti Tohmajärvellä, vastaavan kokoisissa kunnissa ja Pohjois-Karjalassa vuosina 2003 – 2017.

Lähde: Tilastokeskus.

Kuva: Tarkastuslautakunta kokouksessaan 17.5.2019. Kuvaaja: Antti Nylander

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2018 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kunnanvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kunnanhallituksen ja muiden toimielinten selvitykset siten, että ne voidaan käsitellä viimeistään lokakuussa 2019 pidettävässä valtuuston kokouksessa.

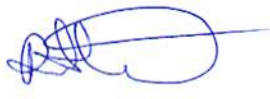
Tarkastuslautakunta kiittää Taina Törröstä erinomaisesti hoidetuista sihteerin tehtävistä ja asiantuntemuksesta sekä kaikkia yhteistyökumppaneita.

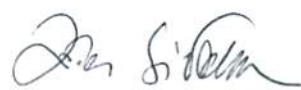
Tohmajärvellä 23.5.2019

Teuvo Karjalainen
pj.

Pauli Hakkarainen
varapj.

Niilo Pitkänen
jäsen

Ritva Simonen
jäsen

Eila Sivonen
jäsen

Kuva: Tuleva uimaranta. Kuvaaja: Olli Riikonen